

**STRATEGIJA RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE
ZAŠTITE NA PODRUČJU OPĆINE VAREŠ
ZA PERIOD 2019–2024. GODINE**

Vareš, april/travanj 2019. godine

SADRŽAJ

UVOD	2
1. SOCIJALNA ZAŠTITA	3
1.1. JU Centar za socijalni rad Vareš	3
1.2. Korisnici i prava iz socijalne zaštite.....	3
1.3. Finansiranje oblika socijalne zaštite.....	4
1.4. Ostvarena novčana prava korisnika socijalne zaštite putem Centra i neposredno preko tekućih računa korisnika u 2018. godini	5
2. VIZIJA	5
3. MISIJA	5
4. VRIJEDNOSTI I PRINCIPI NA KOJIMA SE ZASNIVA STRATEGIJA RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE.....	6
5. SWOT ANALIZA (tabela).....	7
6. CILJNE GRUPE	8
6.1. ANALIZA CILJNIH GRUPA (trenutno stanje i potrebe)	8
6.1.1. Djeca i mladi	8
6.1.2. Porodice sa djecom.....	9
6.1.3 Stara i iznemogla lica	10
6.1.4. Osobe sa invaliditetom	11
6.1.5. Materijalno neobezbijeđene porodice i pojedinci	13
6.2. Stanje korisnika/porodica sa 31.12.2018. godine.....	14
6.3. Strateški pravci i ciljevi.....	14
6.4. Logička matrica.....	16
7. NOSIOCI RAZVOJA SOCIJALNE ZAŠTITE	20
8. IMPLEMENTACIJA, PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE	20

UVOD

Sistem socijalne zaštite osigurava javnu i solidarnu društvenu pomoć pojedincima i društvenim grupama kojima je ta pomoć najpotrebnija. U odnosu na druge dijelove sistema socijalne sigurnosti, socijalna zaštita bi trebala biti sektor koji osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba osobama koje svoju socijalnu sigurnost nisu uspjele samostalno ostvariti. Djelovanjem ovog sistema ostvaruje se humana i socijalna dimenzija države i društva. Socijalna zaštita djece i porodica sa djecom praktično je organizirana kroz socijalnu, dječiju i porodično-pravnu zaštitu. Ova oblast uređena je kroz zakone o socijalnoj zaštiti, dječijoj zaštiti i porodične zakone i provodi se prvenstveno putem centra za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite. Zakonom su utvrđeni različiti oblici i prava iz socijalne, dječije i porodične zaštite koji su zasnovani na principima ljudskih prava, a usmjereni su na određene kategorije stanovništva u stanju socijalne potrebe.

Trenutni sistem socijalne zaštite u FBiH je takav da se socijalna politika utvrđuje i donosi na višem nivou vlasti, dok su finansiranje i implementacija utvrđene politike obaveza nižeg nivoa vlasti. Građanima se tako na temelju Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštiti porodica s djecom FBiH deklarativno priznaje veliki broj socijalnih beneficija, koje oni ostvaruju ili ne, ovisno o kantonu, odnosno općini u kojoj žive. Osim toga, ovim Zakonom općinama se ostavlja mogućnost da u skladu sa svojom ekonomskom moći, izdvoje sredstva za sve dodatne kategorije korisnika socijalne pomoći i socijalne beneficije koje su priznate Federalnim zakonom. Međutim, kako je ekonomska moć općina različita, tako na području kantona postoje značajne razlike u ostvarivanju socijalnih prava kako po sadržaju, tako i po obimu. Nejednakosti u ostvarivanju socijalnih prava su još očitije u odnosu na druge kantone i njima pripadajuće općine.

Donošenjem Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Zeničko-dobojskog kantona 2007. godine, bitno je izmijenjena slika socijalne zaštite na nivou općine Vareš u odnosu na raniji period, do kada su prava korisnika regulisana Odlukama Vlade.

Pored nedostatka finansijskih sredstava potrebnih za adekvatnije pružanje usluga u domenu socijalne zaštite, jedna od prepreka za kvalitetnije pružanje usluga zasnovano na pristupu vođenom klijentima je i neodgovarajuća saradnja svih aktera u lokalnoj zajednici, te nedostatak sistematskog prikupljanja podataka o socijalnom statusu i potrebama građana, kao i neupućenost građana u njihova prava, što vodi ka isključenjima dijela ranjive populacije iz sistema socijalne zaštite.

Ono što posebno zabrinjava jeste nedostatak saznanja o potrebama djece s posebnim potrebama, koja su, u nekim slučajevima, neregistrirana i kao takva nisu uključena u sistem socijalne zaštite. Kao rezultat takve situacije, određeni broj djece ne može realizirati ni pravo na socijalnu pomoć ili obrazovanje.

Stalni porast broja građana koji se nalaze u stanju socijalne potrebe zahtijeva snažniju promociju aktivnosti u sferi socijalne zaštite na općinskom nivou, uključujući i aktivnosti koje za cilj imaju podizanje svijesti o pravima i načinima njihove realizacije za najranjivije kategorije.

1. SOCIJALNA ZAŠTITA

1.1. JU Centar za socijalni rad Vareš

Socijalna zaštita je djelatnost koja obuhvata niz mjera kojima Centar pruža pomoć pojedincima, porodicama i grupama u stanju socijalne potrebe na području općine Vareš u skladu sa važećim zakonima, podzakonskim aktima i propisima. Radi se o osobama koje iz različitih razloga nisu u stanju finansirati vlastite egzistencijalne potrebe – nezaposlene, bolesne ili invalidne osobe, starije osobe, porodice s velikim brojem djece i dr.

Centar za socijalni rad Vareš provodi aktivnosti u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku, Porodičnog zakona, Federalnog i Kantonalnog Zakona o socijalnoj zaštiti, Krivičnog zakona, Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, Zakona o matičnim knjigama FBiH, Zakona o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama, Zakon o zaštiti ličnih podataka, Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, Zakona o izvršenju sankcija u ZE-DO kantonu, Pravilnika o zaštiti žrtava i svjedoka žrtava trgovine ljudima državljanima BiH, Uredbe o primjeni odgovarajućih preporuka prema maloljetnicima, Pravilnika o otkrivanju, ocjenjivanju sposobnosti, razvrstavanju i evidenciji djece i mladih ometene u fizičkom i psihičkom razvoju, te Odluke o odobravanju sredstava za povremene i jednokratne novčane pomoći i aktima JU „Centra za socijalni rad“ Vareš, kao i drugim zakonima i podzakonskim aktima.

Prema zakonskim odredbama, najznačajniji poslovi i zadaci Centra su sljedeći:

- praćenje i proučavanje problema iz oblasti socijalne zaštite,
- podsticanje i organiziranje aktivnosti od preventivnog značaja,
- primjena i provođenje oblika socijalne zaštite,
- neposredno pružanje usluga socijalnog rada,
- rješavanje zahtjeva za ostvarivanje prava iz oblasti socijalne zaštite u I stepenu,
- obavljanje poslova iz oblasti porodične zaštite i zaštite odgojno zanemarene djece,
- učešće u izvršavanju odgojnih mjera i mjera zaštitnog nadzora,
- obavljanje poslova organa starateljstva utvrđenih Porodičnim zakonom i drugim zakonima i propisima,
- savjetodavni rad,
- saradnja sa građanima, mjesnim zajednicama, državnim organima i ustanovama, pravnim licima, udruženjima građana, pravosudnim organima, policijskim upravama i drugim organima koji mogu doprinijeti unapređivanju kvaliteta socijalnog rada i socijalne zaštite,
- vođenje propisane evidencije i prikupljanje dokumentacije o korisnicima socijalne zaštite, oblicima i uslugama socijalne zaštite.

1.2. Korisnici i prava iz socijalne zaštite

U skladu sa kantonalnim Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti CŽR-a i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 13/07, 13/11, 03/15 i 02/16) i Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18) korisnici socijalne zaštite su:

- djeca bez roditeljskog staranja,
- odgojno zanemarena djeca,
- odgojno zapuštena djeca,
- djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,

- lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom i psihičkom razvoju,
- materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica,
- stara lica bez porodičnog staranja,
- lica sa društveno negativnim ponašanjem,
- lica ovisna o psihoaktivnim supstancama,
- lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je usljed posebnih okolnosti potreban ogovarajući oblik socijalne zaštite,
- lica koja su žrtve porodičnog nasilja i nasilja u zajednici.

Prava iz socijalne zaštite su:

- novčana i druga materijalna pomoć,
- osposobljavanje za život i rad,
- smještaj u drugu porodicu,
- smještaj u ustanovu socijalne zaštite,
- usluge socijalnog i drugog stručnog rada, kućna njega i pomoć u kući,
- vršenje starateljstva i nadzor.
- osposobljavanje za život i rad,
- privremeni smještaj i zbrinjavanje u sigurnoj kući.

1.3. Finansiranje oblika socijalne zaštite

a) Prava iz socijalne zaštite koja se finansiraju iz budžeta Federacije:

- novčana naknada za osobe sa invaliditetom (neratni invalidi);
- novčana naknada za civilne žrtve rata u obimu 70% potrebnih sredstava;

b) Prava iz socijalne zaštite koja se finansiraju iz budžeta Kantona:

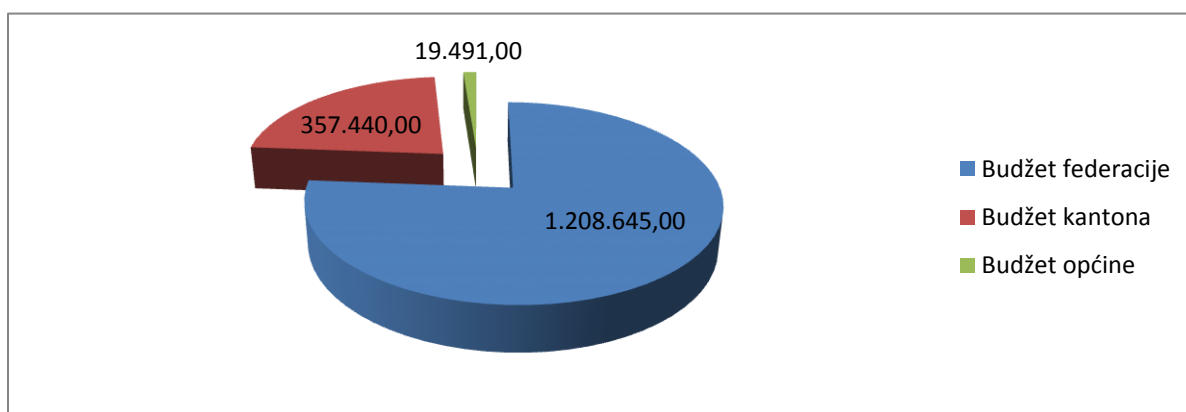
- stalna novčana pomoć u obimu 60% potrebnih sredstava;
- smještaj u drugu porodicu,
- smještaj u ustanove socijalne zaštite – neposredno finansiranje,
- prava civilnih žrtava rata u obimu 30% potrebnih sredstava,
- dodatak na djecu,
- naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta,
- novčana pomoć ženi-majci koja nije u radnom odnosu,
- jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta,
- pomoć u prehrani djeteta do 6. mjeseci i dodatna ishrana za majke dojilje,
- zdravstvena zaštita korisnika socijalne zaštite – neposredno finansiranje,
- jednokratne novčane pomoći,
- naknada za tuđu njegu i pomoć za lica preko 65 godina života,
- osposobljavanje za život i rad.

c) Prava iz socijalne zaštite koja se finansiraju iz budžeta Općine;

- stalna novčana pomoć u obimu 40% potrebnih sredstava;
- druge materijalne pomoći (privremene i jednokratne novčane pomoći).

1.4. Ostvarena novčana prava korisnika socijalne zaštite putem Centra i neposredno preko tekućih računa korisnika u 2018.godini

R.BR.	PRIHODI	IZNOS KM	FINANSIRANO
1	BUDŽET FEDERACIJE	1.208.645,00	NERATNI INVALIDI I 70% DIJELA FINANSIRANJA PRAVA ČŽR
2.	BUDŽET KANTONA	357.440,00	OBLICI ZAŠTITE PO KANTONALNOM ZAKONU O SOC. ZAŠTITI I 30% DIJELA FIN. PRAVA ČŽR
3	BUDŽET OPĆINE	19.491,00	JEDNOKRATNE I DRUGE MATERIJALNE POMOĆI,
UKUPNO		1.585.576,00	

2. VIZIJA

Općina Vareš je mjesto koje osigurava adekvatnu socijalnu zaštitu svim svojim stanovnicima.

3. MISIJA

Unapređenje kvaliteta života svih stanovnika općine Vareš razvijanjem savremenog, efikasnog i održivog sistema socijalne zaštite, zasnovanog na partnerstvu javnog i civilnog sektora kao pružaoca usluga, uz angažovanje svih raspoloživih općinskih resursa i međusobnu saradnju korisnika i pružaoca usluga, kao i uz aktivno učešće korisnika usluga.

4. VRIJEDNOSTI I PRINCIPI NA KOJIMA SE ZASNIVA STRATEGIJA RAZVOJA I UNAPREĐENJA SOCIJALNE ZAŠTITE

Strategija razvoja i unapređenja socijalne zaštite bazira se na sljedećim principima:

- Transparentnost :

Integritet i odgovornost pružalaca i korisnika usluga socijalne zaštite, nepristrasnost, etički i materijalni profesionalizam, nediskriminacija od strane stručnih radnika, jednaka dostupnost informacijama za sve korisnike usluga socijalne zaštite.

- Solidarnost:

Povezanost i uzajamna saradnja među pojedincima i grupama.

- Humanost:

Izražavanje općeg stava međusobne pomoći, razumijevanja, čovječnosti i uzajamnosti prema ljudima koji se iz bilo kojeg razloga nalaze u stanju socijalne potrebe, uz najveće poštovanje ličnosti svakog korisnika usluga socijalne zaštite, a radi osnaživanja njihovih potencijala.

- Održivost, kontinuitet i sigurnost u pružanju socijalnih usluga:

Koordiniran napor pružalaca socijalnih usluga da obezbijedi adekvatne usluge korisnicima na duži period, briga o dobrobiti korisnika, shvatanje i poštivanje njihove zavisnosti od usluga socijalne zaštite. Korisniku se blagovremeno pruža mogućnost korištenja odgovarajuće usluge, u kontinuitetu i potrebnom trajanju.

- Inkluzija (socijalna uključenost):

Učešće korisnika usluga socijalne zaštite u procesu donošenja odluka o uslugama socijalne zaštite bitnih za njihov život i život zajednice u kojoj žive, poduzimanje odgovornosti korisnika socijalne zaštite, kako u samom procesu realizacije, tako i u odnosu na rezultate usluga socijalne zaštite koja im se pruža.

- Dostupnost usluga socijalne zaštite:

Obezbeđivanje uslova i razvoj usluga kako bi građani svoje potrebe prioritetno zadovoljavali u sredini u kojoj žive.

- Uzajamnost:

Korisnici socijalne zaštite uz korištenje odgovarajućih usluga osnažuju sopstvene potencijale i potencijale svojih porodica, aktivno učestvuju u socijalnoj zaštiti preuzimanjem dijela konkretnih aktivnosti i odgovornosti za sopstvenu socijalnu sigurnost.

- Efikasnost i ekonomičnost u radu:

Jednostavno i brzo pružanje usluga korisnicima socijalne zaštite i smanjenje troškova korisnika prilikom podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava i prikupljanja dokumentacije. Blagovremeno poduzimanje svih aktivnosti koje su u interesu korisnika.

5. SWOT ANALIZA (tabela)

Naziv ovog dijela strateškog plana razvoja izveden je od početnih slova engleskih riječi koje označavaju:

- **S**trenghts – snage;
- **W**eaknesses – slabosti;
- **O**pportunities – mogućnosti;
- **T**hreats – prijetnje.

SWOT analize pružaju nam informacije koje nam pomažu u usklađivanju resursa i vještina prema konkurentnom okruženju. Kao takve, one su instrument u strateškoj formulaciji i selekciji. Pri sprovedbi strateških ciljeva pomažu nam kako da se snage i mogućnosti iskoriste, a slabosti i prijetnje zaobiđu.

<p><u>SNAGE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Iskustva i rezultati rada CSR-a; - Podrška Općine u finansiranju i planiranju projekata u oblasti socijalne zaštite; - Postojanje NVO-a uključenih u socijalnu zaštitu (Crveni križ i dr.); - Uspostavljena suradnja CSR-a sa organizacijama civilnog društva; - Otvorenost za suradnju Općine Vareš, Mjesnih zajednica i NVO-a; - Postojanje lokalnih medija; - Vjerske humanitarne organizacije i njihova podrška, (Caritas, Merhamet i dr.); - Informatizacija javnih ustanova; - Postojeći zakonski propisi koji uređuju oblast socijalne zaštite; - Motiviranost i angažiranost građana za suradnju i učestvovanje u određenim aktivnostima; 	<p><u>SLABOSTI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Nerazvijen poduzetnički sektor; -Nedovoljna uključenost nevladinog sektora u projekte socijalne zaštite; -Neprepoznavanje potreba u segmentu socijalne zaštite koje bi mogle biti adresirane prema NVO sektoru i finansirane kroz budžetsku podršku; -Nepostojanje detaljne analize i baze podataka socijalnih potreba u općini; -Nedovoljno izdvajanje iz budžeta za socijalne potrebe; -Nedovoljno razvijena komunikacija privatnog i javnog sektora; -Nedovoljna finansijska i tehnička sredstava u CSR u odnosu na potrebe korisnika; -Otežano provođenje zakonskih propisa zbog nedostatka programa i sredstava za njihovu provedbu; -Nedovoljna komunikacija sa MZ;
<p><u>MOGUĆNOSTI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Postojanje kantonalnog zakona socijalne zaštite i drugih zakona koji uređuju oblast socijalne zaštite; - Podrška viših nivoa vlasti; - EU fondovi; - Donatori zainteresirani za podršku projektima u oblasti socijalne zaštite u Općini/ regiji...); - Volonterski rad; 	<p><u>PRIJETNJE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nestabilna politička situacija u zemlji se direktno odražava na lokalni nivo; - Siromašenje stanovništva kao posljedica privredne nerazvijenosti; - Skromno poznavanje mogućnosti za apliciranje za sredstva u okviru predpristupnih i drugih fondova; - Slab interes medija za socijalnu problematiku; - Nepostojanje adekvatnih planova socijalne zaštite na višim nivoima vlasti; - Viši nivoi vlasti ne osiguravaju dovoljna sredstva za provedbu donesenih zakonskih propisa;

6. CILJNE GRUPE

Ciljne grupe u razvoju i unapređenju socijalne zaštite, predviđene ovom Strategijom su korisničke grupe i to:

- Djeca i mladi;
- Porodice sa djecom;
- Stara lica;
- Osobe sa invaliditetom;
- Materijalno neobezbijeđene porodice i pojedinci.

6.1. ANALIZA CILJNIH GRUPA (trenutno stanje i potrebe)

6.1.1. Djeca i mladi

a) Djeca bez roditeljskog staranja

Dijete bez roditeljskog staranja je dijete bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napušteno od roditelja, roditelja kojima je oduzeto roditeljsko staranje i roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost.

Na evidenciji JU „Centar za socijalni rad“ Vareš u 2018. godini nalazilo se jedno dijete pod starateljstvom smješteno u srodničku porodicu i jedno dijete smješteno u ustanovu socijalne zaštite. U osnovi, smještaj djeteta u drugu porodicu jeste težnja da se djetetu obezbijedi okruženje u kojem će imati mogućnosti za pravilan rast, razvoj, vaspitanje, obrazovanje i osposobljavanje za samostalni život u budućnosti – sve ono što djeca dobivaju u svojim biološkim porodicama.

Tokom 2017. godine donesen je Zakon o hraniteljstvu FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 19/17) i istim je regulisan sistem smještaja djece u hraniteljske porodice. Problem sa kojim se susreo Centar jeste da na području općine nema educiranih hraniteljskih porodica koje bi mogle prihvatiti dijete u potrebi, tako da u tom slučaju dijete mora biti smješteno u hraniteljsku porodicu izvan općine Vareš.

Da bi se unaprijedio ovaj oblik zaštite potrebno je informisati javnost i korisnike o hraniteljstvu; organizovati savjetovaništa; edukacije; evidentirati potencijalne hraniteljske porodice; organizovati trening za potencijalne hraniteljske porodice.

Podrška lokalne zajednice, veća finansijska pomoć hraniteljima i djeci smještenoj u hraniteljske porodice je također od velikog značaja, te je potrebno istovremeno raditi i na tome.

b) Odgojno zanemarena i zapuštena djeca

Odgojno zanemareno dijete je dijete koje zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja, te negativnog utjecaja sredine, narušava opće prihvaćene norme ponašanja.

Aktivnost rada na zaštiti vaspitno zapuštene djece i omladine bit će usmjerena prvenstveno na preventivno djelovanje. Prevenciju vaspitne zapuštenosti Centar će provoditi kontinuirano, a u suradnji sa obrazovnim institucijama, organima pravosuđa, tužilaštvom, policijskom upravom, Općinom, uključujući mjesne zajednice i druge relevantne institucije i organizacije.

Prioritet su aktivnosti usmjerene na sprečavanje i otklanjanje uzroka koji dovode do pojave odgojne zapuštenosti i delinkventnih ponašanja, za koje se zna da su socijalno-ekonomske i odgojno-obrazovne prirode.

c) Djeca sa invaliditetom i djeca ometena u psiho-fizičkom razvoju

Licem ometenim u fizičkom ili psihičkom razvoju smatra se lice sa: oštećenjem čula vida, sa oštećenjem čula sluha, poremećajem u govoru i glasu, tjelesnim oštećenjima, psihičkom zaostalošću (lakog, umjerenog, težeg i teškog stepena) ili sa kombinovanim smetnjama, odnosno radi se o djeci čiji tjelesni, mentalni i emocionalni razvoj, rast i sazrijevanje zaostaje za standardima i nivoima razvijenosti djece svog uzrasta.

Mentalno zaostalo ili fizički invalidno dijete treba da uživa pun i dostojan život, u uvjetima u kojima se obezbjeđuje njegovo dostojanstvo, postiže samostalnost i olakšava aktivno učešće djeteta u zajednici. Inkluzija upravo zahtijeva da se u prvi plan stave individualne potrebe svakog djeteta i partnerstvo sa djetetom i roditeljima, da se uzmu u obzir realni uslovi i sve moguće vaspitno obrazovne metode, kako bi se maksimalno prepoznali potencijali djeteta i na njima radilo. Iako se zadnjih godina pokazuje više osjetljivosti za probleme ove kategorije djece, i u normativnom smislu napravljeni su značajni pomaci, ipak nisu na adekvatan način prepoznate sve njihove potrebe. To su potrebe jednake potrebama njihovih vršnjaka – obrazovanje i vaspitanje, zdravstvena zaštita, zaštita privatnosti, zaštita od zanemarivanja i zlostavljanja, pravo na igru i slobodno vrijeme, ali zbog smetnji koje imaju potrebna im je dodatna briga koja će im omogućiti potpun i dostojan život i postizanje, za svako dijete, najvišeg stepena samostalnosti i socijalne integracije.

Problemi oko zaštite lica ometenih u psihičkom i fizičkom razvoju su vezani za otkrivanje njihove bolesti, ocjenjivanje sposobnosti te razvrstavanje. Ovaj oblik zaštite se najčešće javlja kod djece predškolskog uzrasta. U rješavanju ovih problema treba uključiti zdravstvene organizacije, škole, mjesne zajednice i druge vladine i nevladine institucije i organizacije i koordinirano voditi zajedničke aktivnosti.

6.1.2. Porodice sa djecom

Trudnice i porodilje

Osnovna prava majki porodilja u FBiH okvirno su utvrđena Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Nezaposlene porodilje svoja zakonom propisana prava u okviru socijalne zaštite, ostvaruju samo u ograničenom obimu u zavisnosti od ekonomske moći pojedinih kantona ili općina. U JU „Centar za socijalni rad“ Vareš shodno članu 112. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom utvrđena su sljedeća prava majki porodilja s područja Zeničko-dobojskog kantona i to: naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, iznosi 80% od prosječne plaće koju je porodilja ostvarila u posljednjih šest mjeseci prije početka korištenja porodiljskog; novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu; jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta, pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci starosti i dodatna ishrana za majke-dojilje.

Nesporno je da su prava majki porodilja u različitim dijelovima BiH vrlo različito uređena, a ova problematika posebno dolazi do izražaja u Federaciji BiH jer ne postoji propis koji na jedinstven način reguliše prava iz ove oblasti koja bi za sve majke trebala biti jednaka.

U toku 2018. godine naknadu plaće ženi-majci u radnom odnosu je ostvarivalo 22 zaposlene porodilje koje ostvaruju 80% od plaće ostvarene u preiodu 6 mjeseci prije stupanja na porodiljsko odsustvo. Pravo po ovom osnovu porodilje ostvaruju godinu dana.

Za 2 nezaposlene porodilje je priznato pravo na jednokratnu novčanu pomoć, pomoć za opremu novorođenog djeteta i pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majke dojilje. Kod ostvarivanja prava na ovaj oblik zaštite eliminišući faktor je imovinski cenzus domaćinstva te na taj način veliki broj porodilja koje nisu u radnom odnosu i nakon pruženih informacija i ne podnose zahtjev, odnosno ne ostvare navedena prava. Imovinski cenzus iznosi 50% zadnje objavljene prosječne plaće na nivou Zeničko-dobojskog kantona.

Putem Službe za opću upravu, društvene djelatnosti i boračko-invalidsku zaštitu općine Vareš pravo na jednokratnu novčanu pomoć ostvarilo je 47 porodilja. Navedeno pravo definisano je Odlukom Općinskog vijeća, a novčane naknade se razlikuju u zavisnosti od broja rođene djece u porodici.

Osnovni cilj je povećati finansijska sredstva za porođaj i opremu djeteta, obezbijediti novčanu podršku za sve porodilje bez obzira na prihodovni cenzus – ista prava na pomoć, obezbijediti stalna sredstva za porodilje i pomoć u nabavci pelena za najugroženije, čime bi se direktno utjecalo na porast nataliteta.

6.1.3 Stara i iznemogla lica

Starim licem, smatra se lice starije od 65. godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena). Podaci koji govore o visokom učešću stanovništva starijem od 65 godina u našem društvu, svrstavaju nas u red starijih populacija i upozoravaju na potrebu i obavezu društva da ovom fenomenu ukaže odgovarajući nivo pažnje, interesa i akcija. Očito je da je broj obuhvaćenih korisnika različitim oblicima i uslugama socijalne zaštite nedovoljan u odnosu na potrebe i da je mreža usluga i oblika socijalne zaštite starih lica nerazvijena.

Neharmoniziranost Zakona o socijalnoj zaštiti kao i diskriminacija u primjeni, naročito teško pogađa stare osobe koje nisu u mogućnosti preživljavati sa minimalnim penzijama niti osigurati lijekove po visokim cijenama, a pri tome ne spadaju u kategoriju stanovništva koje bi primalo neophodnu socijalnu pomoć.

Također, problem postoji i kod ostvarivanja drugih prava po Zakonu o socijalnoj zaštiti. Tako je primjerice Zakonom o socijalnoj zaštiti predviđeno i pravo na kućnu njegu i pomoć u kući. Ovo pravo ostvaruju stara i nemoćna lica, pod uvjetom da im je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju, prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica za zadovoljenje njihovih osnovnih životnih potreba i da lice nema mogućnosti da mu kućnu njegu i pomoć u kući osigura bračni drug i djeca, da nema mogućnost da mu se kućna njega i pomoć u kući osigura na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju i lice čiji prihod po članu domaćinstva ne prelazi iznos 40% od prosječne plaće Kantona. S toga ne čudi da trenutno na evidenciji Centra ovo pravo ne uživa ni jedno lice.

Također, problem predstavlja veliki broj zahtjeva za smještaj u ustanove socijalne zaštite, a samo u toku 2018. godine smješteno je 16 lica u odgovarajuće ustanove socijalne zaštite.

Osnovni problem prilikom smještaja u ustanove socijalne zaštite je cijena koja iznosi od 28,00 do 35,00 KM po danu zavisno od ustanove i potreba lica, a većina osoba koje imaju volju da se smjeste u ustanovu nema dovoljno finansijskih sredstava za samofinansiranje te je potrebno osigurati saglasnost nadležnog kantonalnog ministarstva što odlaže hitne smještaje.

Za dalji razvoj sistema socijalne zaštite starih lica, za stabilnost i održivost ovog sistema, za dostupnost usluga socijalne zaštite svim starim licima, kao i za zaštitu i egzistenciju ugroženih pojedinaca i grupa starih lica nužna je odgovarajuća zakonodavna i normativna aktivnost – izrada odgovarajućih normativa i standarda, stabilni izvori finansiranja i racionalno, odnosno ekonomično trošenje tih sredstava, prilagođavanje organizovanosti, kadrovske osposobljenosti i kvaliteta usluga socijalne zaštite potrebama starih lica i stvaranje mreže usluga na lokalnom i državnom nivou, obezbjeđivanje jedinstva i jedinstvenog funkcioniranja sistema socijalne zaštite starih lica, permanentna edukacija kadrova, stvaranje uvjeta za aktivno učešće svih zainteresovanih subjekata društva u ostvarivanju ovih zadataka, osnaživanje korisnika i jačanje njihove aktivne pozicije u sistemu, povezivanje i koordinirano djelovanje sa drugim sistemima društva, posebno sa sistemom zdravstvene zaštite i sistemom invalidsko-penzionog osiguranja.

Osnovni cilj aktera je unapređivanje položaja starih lica kroz uspostavljanje mreže vaninstitucionalnih oblika zaštite i podizanje nivoa usluga u Centru, te razvijanje aktivnosti usmjerenih na edukaciju djece i omladine u predškolskim i obrazovno vaspitnim ustanovama o značaju i položaju starih lica, njihovim problemima, značaju volonterizma u pružanju usluga starim licima i sl.

Također, poseban cilj nosilaca aktivnosti trebao bi biti otvaranje Doma za stara lica na području općine, te razvijanje prava pomoći u kući i kućne njege čime bi se izbjegao institucionalni smještaj.

6.1.4. Osobe sa invaliditetom

a) Osobe sa invaliditetom

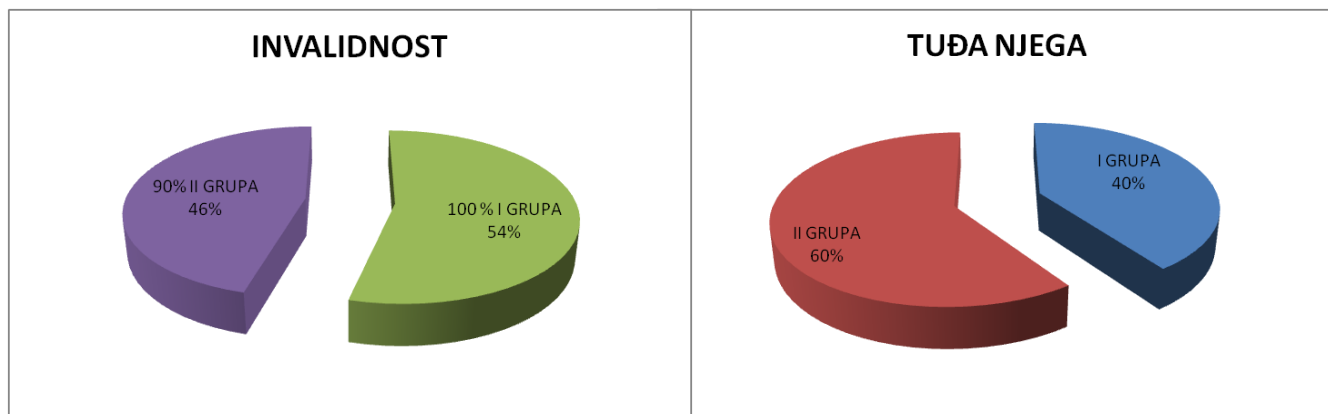
Osnovna prava lica sa invaliditetom po odredbama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18) su:

1. lična invalidnina,
2. dodatak za njegu i pomoć od drugog lica,
3. ortopedski dodatak,
4. pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
5. osposobljavanje za rad,
6. prioritetno zapošljavanje.

Prava od tačke 1. do tačke 3. ostvaruju se po Zakonu o socijalnoj zaštiti i to za lica sa utvrđenim stepenom invaliditeta 90 ili 100%, a prava od tačke 4. do tačke 6. ostvaruju se u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i zapošljavanju.

Zakonom je propisano da troškovi postupka u prvom stepenu padaju na teret podnosioca zahtjeva, a visina troškova pregleda i usluga medicinskog vještačenja su 85,41 KM za pokretne i 128,11 KM za obavljanje kućne posjete.

U 2018. godini pravo u ovom Centru ostvarivalo je 316. korisnika, pravo na novčanu naknadu za tuđu njegu i pomoć ostvaruje 264. korisnika, a ortopedski dodatak 111. korisnika.

Novčane naknade za priznata prava se kreću od 19,21 KM koliko iznosi naknada za ortopedski dodatak do 403,37 KM koliko iznosi naknada za lice kome je utvrđen invaliditet od 100%, tuđa njega i pomoć I grupe i ortopedski dodatak. Ukupno isplaćena sredstva u 2018. godini iznose 1.088,267,94 KM, a ista se isplaćuju iz budžeta FBiH.

Problemi sa kojima se susreću osobe sa invaliditetom, a koje ovaj Centar smatra kao osnov za izradu ove strategije su sljedeći:

- lica sa invaliditetom ispod 90% nemaju nikakvu novčanu naknadu,
- lica kojima je utvrđena potreba za tuđom njegom i pomoći a nemaju invalidnost 90% ne mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu za tuđu njegu, odnosno mogu ostvariti pravo po kantonalnom propisu ali je ista uslovljena imovinskim cenzusom koji je relativno nizak,
- problemi prilikom zapošljavanja lica koja su završila školu pod specijalnim uslovima, kao i lica sa stečenom invalidnošću.

Kako bi se poboljšao položaj osoba sa invaliditetom Centar će raditi na sljedećim zadacima:

- uticati na više nivoe vlasti sa sopstvenim kapacitetima na promjeni postojeće zakonske regulative u dijelu koji se odnosi na invalidnost ispod 90%, kao i za ujednačavanje prava po osnovu ostvarenog prava na tuđu njegu i pomoć, kao i donošenje jedinstvene liste invaliditeta za sve kategorije osoba sa invaliditetom,
- jedinstvena baza podataka i unapređenje postojećih informacijskih sistema,
- aktivnije provoditi već postojeće zakonske odredbe i proširiti obim prava koja se tiču školovanja, edukacije, dokvalifikacije i prekvalifikacije, prioritnog zapošljavanja osoba sa invaliditetom i sl,
- psihosocijalni rad i savjetovanje invalidnih osoba kako bi se isti nakon sticanja invaliditeta što lakše adaptirali u dr.sredinu,
- podsticati i razvijati udruženja osoba sa invaliditetom koja bi za cilj imala druženje i sportsko-zabavne aktivnosti,
- uklanjanje arhitektonskih barijera,
- proširiti obim korisnika prava za njegu i pomoć u kući – misli se na lica starija od 65 godina života, a koja imaju invalidnost ispod 90%.

Pozitivna strana u primjeni ovog zakonskog oblika socijalne zaštite, a što bi trebalo primijeniti i na sve druge oblike socijalne zaštite jeste jedinstvena baza podataka na nivou cijele FBiH i jednoobrazno provođenje postupaka za priznavanje prava, realizacija isplata, itd.

Također, kod primjene ovog oblika zaštite ostvarena je dobra koordinacija između svih aktera, Centra, Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, Instituta za medicinsko vještačenje i dr.

b) Civilne žrtve rata

Civilna žrtva rata, u smislu zakona o socijalnoj zaštiti, je lice kod koga je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog rane, povrede i ozljede zadobivene: zlostavljanjem, odnosno lišavanjem slobode u toku ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti; u vezi sa ratnim događanjima (bombardiranja, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.); od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata, u vezi sa diverzantskim, odnosno terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije.

Putem JU „Centar za socijalni rad“ Vareš ovo pravo ostvaruje 37 lica i to: pravo na ličnu invalidninu ostvaruje 10 lica, pravo na porodičnu invalidninu ostvaruje 13 lica i pravo kao posebna kategorija CŽR ostvaruje 14 lica. Ukupno isplaćena sredstva za ovaj oblik zaštite u 2018. godini iznose: 171.966,90 KM, a naknade se kreću od 91,36 do 507,56 KM. Doznaka novčanih sredstava se vrši direktno na račune korisnika po trebovanjima Centra, a finansiranje se vrši iz budžeta federacije 70% i iz budžeta kantona 30%.

6.1.5. Materijalno neobezbijedene porodice i pojedinci

Radi se o licima koja uglavnom ne primaju socijalnu upomoć, a jedan od razloga je što postojeći zakonski okvir koristi nesposobnost za rad kao glavni kriterij za dodjelu pomoći i priznavanje prava na stalnu socijalnu pomoć. Formalno, ova lica su sposobna za rad, ali zbog nemogućnosti zaposlenja se nalaze u stanju socijalne potrebe (a sistem ih ne prepoznaje kao potencijalne korisnike socijalne pomoći).

Osim starosti ovu grupu karakterizira i dugoročna neuposlenost. Stari i siromašni bivši radnici, na evidenciji, sve češće figuriraju kao nova socijalna kategorija (ugrožene egzistencije i povrijeđenog ponosa) koji imaju sve manje šanse da dobiju posao zbog: starosti, nekonkurentnih zvanja i zanimanja, narušenog zdravlja, teritorijalne nepokretljivosti.

U posebno teškom položaju su djeca iz porodica koje žive u siromaštvu (na evidenciji Centra je 144 djece koja prolaze kroz evidenciju dječijeg dodatka prve kategorije¹, a porodice ovo pravo ostvaruju kao porodice sa djecom koje nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje).

Od socijalnih mjera koje se trenutno provode za materijalno neobezbijedene porodice i pojedince, putem Centra se isplaćuje dječiji dodatak i jednokratna novčana pomoć, te obavlja savjetodavni rad. Pomoć za školovanje djece iz materijalno neobezbijedenih porodica se također daje kroz jednokratnu novčanu pomoć, dok Općina pomaže istima u finansiranju dijela troškova za voznu kartu za sve učenike-vozače.

Imajući u vidu da je zapošljavanje najbolja socijalna politika, nužno je poduzeti mjere kojima će se se radno sposobnim licima omogućiti dodatna obuka i obezbijediti podrška u cilju lakšeg zapošljavanja. Za djecu iz ovih porodica je potrebno donijeti i provoditi mjere kojima će se omogućiti adekvatno obrazovanje, i na taj način umanjiti rizike za dalju socijalnu marginalizaciju.

Osnovni cilj Centra je raditi na povećanju obima jednokratnih novčanih pomoći, osnivanje fonda za podršku socijalno ugroženim i nezaposlenim licima, povećati iznose i obezbijediti redovnu isplatu za dječiji dodatak, te povećati sredstva za subvencije i proširiti krug korisnika i obuhvatiti sve korisnike dječijeg dodatka prve kategorije.

Također potrebno je raditi na izmjeni postojećeg zakonskog rješenja u dijelu koji se odnosi na korisnike stalne socijalne pomoći, te omogućiti da ovaj oblik mogu ostvariti materijalno ugrožena lica i porodice bez obzira na radnu sposobnost, kao i osigurati redovne isplate pripadajućeg dijela stalne socijalne pomoći (40%) iz općinskog budžeta.

---

¹ Dječiji dodatak prva kategorija - Prema zakonu o socijalnoj zaštiti pravo na dječiji dodatak pripada porodici sa djecom koja se neposredno brine o djetetu, a čiji mjesečni prihodi ostvareni po svim osnovama izuzev primanja ostvarenih iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 15% od prosječne plaće Kantona.

6.2. Stanje korisnika/porodica sa 31.12.2018. godine

R.BR.	KORISNICI	BROJ KORISNIKA/PORODICA
1.	CIVILNE ŽRTVE RATA	37
2.	DJECA NA SMJEŠTAJU U DRUGU PORODICU	1
3.	DJEČIJI DODATAK	254
4.	NEZAPOSLENE PORODILJE	2
5.	MATERIJALNO NEOBEZBIJEĐENA LICA –JNP	155
6.	NAKNADA PLAĆE PORODILJAMA U R.O.	22
7.	OSOBE SA INVALIDITETOM-NERATNI INVALIDI	316
8.	PORODIČNA PROBLEMATIKA	18
9.	SMJEŠTAJ U USTANOVE MLDB. KORISNICI	1
10.	SMJEŠTAJ U USTANOVE PUN. KORISNICI	36
11.	STALNA SOCIJALNA POMOĆ	38
12.	STARATELJSTVO	162
13.	ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	89
U K U P N O		1131

6.3. Strateški pravci i ciljevi

Na osnovu temeljite analize trenutnog broja korisnika socijalnih usluga, te postojećih usluga utvrđenih Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/07, 13/11, 03/15 i 02/16) koje se pružaju građanima, definisani su sljedeći strateški pravci i ciljevi:

Strateški pravci

1. Razvijanje novih vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite.
2. Uključivanje javnog, privatnog i civilnog sektora u pružanju pomoći trenutnim i novim korisnicima socijalne zaštite.
3. Uspostavljanje novih izvora finansiranja za usluge socijalne zaštite u vidu otvaranja fondova za proširenje prava iz oblasti socijalne zaštite.
4. Kvalitetne usluge za sve korisnike, sa naglaskom na najosjetljivije i nevidljive društvene grupe, uvažavajući princip jednake dostupnosti.
5. Poboljšanje multisektoralne i multidisciplinarnе saradnje i uključivanje svih aktera u rješavanju socijalnih problema osjetljivih društvenih grupa i obezbjeđivanje adekvatnih usluga.
6. Kontinuirana dogradnja već postojećih elektronskih informacionih baza i evidencija korisnika.

7. Obezbjedivanje jednake dostupnosti uslugama socijalne zaštite svim korisnicima kako u urbanoj tako i u ruralnoj sredini.
8. Podizanje svijesti u lokalnoj zajednici o djelatnosti i značaju socijalne zaštite kao društveno organizavanog rada u interesu svih građana.
9. Razvijanje svijesti o posebnom pristupu prema marginalizovanim kategorijama stanovništva.

Strateški ciljevi

1. Unapređenje postojećih usluga socijalne zaštite za osjetljive društvene grupe građana kroz povećanje obima i kvaliteta usluga, broja korisnika uz međusektorski pristup.
2. Povećanje kvaliteta usluga socijalne zaštite kroz obezbjeđivanje uslova za pluralizam pružalaca usluga socijalne zaštite na lokalnom nivou, razvijanjem adekvatnih mehanizama i unapređenjem saradnje između javnog, privatnog i nevladinog sektora.
3. Povećanje aktivnog uključivanja korisnika usluga socijalne zaštite u procese rješavanja svojih problema i njihova puna integracija u zajednicu kroz programe jačanja socijalnih kompetencija najosjetljivijih društvenih grupa.
4. Kontinuirano senzibilisanje javnosti za samoprepoznavanje i prepoznavanje osoba u stanju socijalne potrebe.
5. Kontinuirane dodatne edukacije stručnih saradnika radi postizanja boljeg kvaliteta u radu.
6. Informisanje i edukovanje javnosti za smanjenje diskriminacije posebno osjetljivih grupa i aktiviranje svih odgovornih činilaca iz javnog, privatnog i civilnog sektora u ovom pravcu.
7. Smanjenje siromaštva.

6.4. Logička matrica

U odnosu na svaku od ciljnih grupa, a na bazi analize potreba, ovom strategijom se utvrđuju ciljevi koji se žele postići, zadaci pomoću kojih će se realizovati ciljevi i definisati akcioni planovi za implementaciju.

Ciljne grupe	Ciljevi	Zadaci
Djeca i mladi	1. Unapređenje kvaliteta života djece/učenika čiji roditelji nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje.	1.1 Raditi na projektu besplatnih užina u svim školama na području općine Vareš; 1.2. Raditi na programu subvencioniranja troškova prijevoza za srednjoškolce čiji roditelji nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje.
	2. Unapređenje položaja posebno osjetljivih grupa djece i mladih – korisnika usluga socijalne zaštite (djeca sa smetnjama u razvoju, djeca iz hraniteljskih porodica, djeca žrtve nasilja u porodici, djeca sa poremećajima u ponašanju) kroz sistem programa za njihovo uključivanje u socijalni život lokalne zajednice, edukacija stručnih radnika i formiranje saradničkih institucija i kroz unapređenje vaninstitucionalnih oblika zaštite	2.1. Jačati saradnju sa Dnevnim centrom za djecu i odrasle osobe sa posebnim potrebama; 2.2. Održavanje edukativnih radionica za učenike osnovnih i srednjih škola o nasilju i maloljetničkoj delinkvenciji, kako bi se istima skrenula pažnja na štetnost lošeg ponašanja, preventivni rad; 2.3. Edukacija stručnih saradnika sa posebnim fokusom na rad sa maloljetnicima; 2.4. Pružanje psiho-socijalne pomoći djeci sa lakim i teškim psiho-fizičkim invaliditetom; 2.5. Raditi na programu pomoći zapošljavanja djece bez roditeljskog staranja, kao i djece bez jednog roditelja.

Porodice sa djecom	1. Jačanje materijalnog i ekonomskog položaja porodice uz intenziviranje međusektorske saradnje javnog, privatnog i civilnog sektora.	<p>1.1. Stvaranje novih oblika zaštite koji bi pružali dodatnu novčanu pomoć porodicama sa djecom u stanju socijalne potrebe;</p> <p>1.2. Obezbijediti novčanu podršku za porodilje van radnog odnosa bez obzira na prihodovni cenzus;</p> <p>1.3. Finansiranje porodica putem donatorskih projekata od strane NVO;</p> <p>1.4. Potpisivanje protokola o međusektorskoj saradnji.</p>
	2. Jačanje savjetodavne i edukativne funkcije za pružanje pomoći porodicama u stanju socijalne potrebe	<p>2.1. Raditi na osnaživanju porodica kroz savjetodavni i stručni rad;</p> <p>2.2. Organizovanje predavanja i radionica o bolestima zavisnosti, sprečavanju nasilja u porodici, psihičkim poremećajima, vaspitanju djece, planiranju porodice i utjecaju medija na savremenu porodicu i td.</p>
	3. Smanjenje pojave nasilja kroz edukaciju stručnih radnika, podizanje kvaliteta i proširenje vrsta usluga u okviru Centra, poboljšanje kvaliteta života djece u hraniteljskim porodicama i pružanje pomoći i podrške hraniteljima u podizanju i odgoju djece; podizanje svijesti i informisanosti građana, uspostavljanje raznovrsnih oblika rada u sistemu zaštite.	<p>3.1. Raditi na problemu zaštite od nasilja u porodici kroz saradnju nadležnih institucija općine Vareš (MUP, Dom zdravlja, CSR i dr.);</p> <p>3.2. Raditi na obuci zainteresovanih porodica za prihvata djece bez roditeljskog staranja – hraniteljstvo;</p> <p>3.3. Putem lokalnih medija informisati i animirati potencijalne porodice za prihvata djece bez roditeljskog staranja a koje bi mogle vršiti obaveze hraniteljstva.</p>

Stara lica	<p>1. Uspostavljanje usluge kućne njege i pomoći u kući.</p>	<p>1.1. Obezbijediti finansijska sredstva za finansiranje usluge kućne njege i pomoći u kući;</p> <p>1.2. Angažman i obučavanje lica/njegovatelja(ica) za pružanje usluge kućne njege i pomoći u kući;</p> <p>1.3. Povećati obim usluga i/ili uključiti više korisnika u programe pomoći i njege u vlastitom domu (kućne posjete medicinskog osoblja i redovan obilazak liječnika, Posjete mladih volontera za pomoć u kući, i dr.);</p> <p>1.4. Uticati na osnivanje Doma za stara lica budući da postoji veliki interes za smještaj u takve ustanove.</p>
	<p>2. Razviti aktivnosti usmjerene na edukaciju djece i omladine u predškolskim i obrazovno-vaspitnim ustanovama o značaju i položaju starih lica, njihovim problemima, značaju volonterizma u pružanju usluga starim licima i sl.</p>	<p>2.1. U saradnji sa obrazovnim institucijama kontinuirano vršiti edukaciju djece i omladine putem predavanja na temu populacija starih lica, problemima sa kojima se susreću isti, o značaju volonterskog rada sa starim licima u stanju socijalne potrebe, o mogućnostima zbrinjavanja i sl.;</p> <p>2.2. Kroz angažovanje volontera osigurati pomoć u kući starim licima bez porodičnog staranja.</p>

Osobe sa invaliditetom	1. Unaprijediti društveni položaj i uslove života osobama sa invaliditetom kroz sistem lokalnih usluga i edukativno-informativnih programa, mjera za zapošljavanje i aktivno uključivanje u sve aspekte života u zajednici uz snažniju saradnju svih aktera i veću participaciju zajednice	1.1. Identifikovanje i otklanjanje arhitektonskih barijera; 1.2. Pružati kontinuiranu podršku pri zapošljavanju osoba sa invaliditetom; 1.3. Formirati Centar za mentalno zdravlje, te licima sa psihičkim problemima osigurati što duži boravak u društvenoj sredini kroz redovno kontrolisanje i praćenje istih; 1.4. Raditi na deinstitucionalizaciji osoba sa duševnim smetnjama smještenih u Zavodima kroz osiguranje stambenih jedinica – život u lokalnoj zajednici uz podršku.
	2. Povećati društvenu odgovornost javnog, privatnog i civilnog sektora prema osobama sa invaliditetom	2.1. Provoditi informativno-edukativne i promotivne kampanje usmjerene na jačanje osjetljivosti zajednice prema invalidnim osobama.
Materijalno neobezbijeđene porodice i pojedinci	1. Poboľjšati ukupan društveni položaj i kvalitet života materijalno neobezbijeđениh osoba u različitim grupama – osobe sa invaliditetom, nezaposleni, stari, porodice sa djecom i dr. kroz zajedničko djelovanje javnog, privatnog i nevladinog sektora na unapređivanju trenutnih i razvijanju novih usluga, uz participaciju korisničkih grupa u programskim aktivnostima	1.1. Raditi na povećanju obima jednokratnih novčanih pomoći; 1.2. Raditi na proširenju prava kojim bi se obuhvatile sve materijalno neobezbijeđene porodice, 1.3. Raditi na obezbjeđivanju usluge pomoći u naturi materijalno ugroženim porodicama (hrana, ogrijev, odjeća, obuća i dr.) iz donatorski sredstava; 1.4. Povećati sredstva za subvencije te proširiti krug korisnika i obuhvatiti sve materijalno neobezbijeđene porodice; 1.5. Osigurati redovne isplate za korisnike prava na stalnu socijalnu pomoć i kroz izmjene postojećeg zakona u pravo uvoditi i materijalno ugrožena lica i porodice bez obzira na radnu sposobnost.

	<p>2. Razvijanje solidarnosti i osjetljivosti za potrebe građana u stanju siromaštva i nezaposlenosti kroz programe informisanja putem javnih medija (Web stranica, radio i radijsko oglašavanje, i sl.)</p>	<p>2.1. Organizovati predavanja o značaju volonterizma, te kroz javna informisanja upoznati javnost o značaju volonterskog rada u zajednici kroz pružanje pomoći identifikovanim grupama stanovništva;</p> <p>2.2. Provoditi mjere kojim će se radno sposobnim licima omogućiti dodatna obuka i obezbijediti podrška u cilju lakšeg zapošljavanja.</p>
--	--	--

7. NOSIOCI RAZVOJA SOCIJALNE ZAŠTITE

Pored Centra za socijalni rad, Službe za opću upravu, društvene djelatnosti i boračko-invalidsku zaštitu Općine Vareš kao glavnih aktera u realizaciji i sprovedbi planiranog unapređenja i razvoja socijalne zaštite u općini Vareš neophodno je i aktivno učešće PS Vareš, Doma zdravlja Vareš, predstavnika MZ-a, NVO, škola na području općine, te uključivanje drugih relevantnih institucija i ustanova sa područja općine, kao i uključivanje privatnog i civilnog sektora u pružanju pomoći trenutnim i novim korisnicima socijalne zaštite.

Također, pored navedenog planirano je i učešće samih korisnika socijalne zaštite, a sve u cilju što lakše implementacije planiranog.

8. IMPLEMENTACIJA, PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Implementacija planiranog razvoja i unapređenja socijalne zaštite općine Vareš zavisit će prvenstveno od finansijskih sredstava i planiranja budžeta, te učešća drugih institucija općine i NVO.

U planiranom periodu, a najkasnije do kraja 2023. godine nosioci će nastojati sistemski unaprijediti sve oblike zaštite, te uvesti u pravo lica kojima je pomoć neophodna, a pravo nisu mogli ostvariti po postojećim zakonskim propisima, a čime će se unaprijediti i kvaliteta života lica i porodica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe.

Centar će utvrditi sistem praćenja i implementacije, te o poduzetim i izvršenim aktivnostima izvještavati i dostavljati izvještaje Općinskom vijeću, Općinskom načelniku i Službi za opću upravu, društvene djelatnosti i boračko-invalidsku zaštitu Općine Vareš kroz godišnje izvještaje, odnosno po potrebi i u kraćem periodu.

Naprijed navedeni akteri će po usvajanju Strategije izraditi akcioni plan za 2019. godinu, a za svaku narednu godinu akcioni plan će se raditi početkom iste.

Sredstva za provedbu akcionog plana utvrđivat će se u budžetu Općine Vareš za svaku godinu.